

II. UMETNOSTNO-ZGODOVINSKI POMEN OBMOČJA TRUBARJEVE
CESTE OD PREŠERNOVEGA TRGA DO RESLJEVE CESTE (Tru-
barjeva cesta I.)

Kulturno zgodovinskega pomena Trubarjeve ceste ne bomo posebej obravnavali, ker je jasno poudarjen v razvoj-
nem prikazu tega območja (poglavje I.). Izhajali bomo predvsem iz ugotovitve, da nam nudi ^{sklepe} obstoječe stanje Trubarjeve ceste bolj ali manj nepotvorjeno sliko značilne primestne obrtniške ulice s koncentracijo določ-
nih obrti in trgovine, ki pa semtertja spominja na njeno prvotno predmestno poreklo in povezavo z agrarnim za-
ledjem. Trubarjeva cesta razkriva tipično srednjeveško strukturiranost stavbnih gnot v značilnem vijugastem po-
teku z rahlimi razširitvami in zamiki, kar vse pred-
stavlja petrificirani odsev individualistične miselnosti preteklih stoletij. V celoti pa ponavlja lok, ki ga nakazuje Ljubljana s svojim tokom.

Strnjenost zazidave kaže na mestni značaj ulice, zgo-
dovinskemu dejstvu pa, da ni bila nikoli vključena v mestno obzidje, lahko pripišemo od mestne različno orga-
nizacijo stavbnih gnot, pogojeno s drugačnim sistemom parcelacije.

"Parcelacija mestnega ~~območja~~ ozemlja in zazidava hiš v višino, kar oboje ustvarja podobe ulice in hiš, je nujna posledica gospodarskih in strateških ozirnov. Naj-
večjo vrednost za meščana ima svet na ulico ali trg, zato je zemljišče razkosano v dolge in ozke parcele

pravokotno na prometno magistralo, zaradi izkoriščanja stavbnega sveta pa so hiše nujno pozidane v višino. Od tod torej triosne ali celo dvoosne prvotne hiše v stari Ljubljani. " (Šumi).

Barok, ki je srednjeveško parcelacijo v glavnem ohranil in je posegal le na zunanjščino in organizacijo tlorisa, nam je pomogočil primerjavo z našim območjem. Že na prvi pogled je očitno, da so hiše starejšega izvora ob Trubarjevi cesti razmeroma daljše in ne silijo tako v višino, kar je omogočala neutesnjenost v določene okvirje, čeprav gre tudi tu za isto težnjo, da se stavbe ob prometni cesti čimbolj uveljavijo. V Trubarjevi cesti ni niti ene hiše, ki bi se odpirala na cesto z vsako fronto in slemenom, ampak z daljšo fasado, ki je arhitektonsko najbogatejša. Še vedno je ohranjen gabarit, ki nam ga predstavlja Valvasor v svoji grafiki, ki pa je zanesljivo še starejšega datuma, in ga danes prese-gajo le redke dvonadstropnice in tronadstropnice, katerih nobena ni starejša od šestdeset let.

V mikrostrukturi ~~kira~~ tega območja odkrijemo še ^{dve,} sta-rejši stezi prvotnega izvora, Obrežno stezo in Za čre-slom, ki imata slikovit zaključek v ~~ira~~ izrezu mestne in grajske vedute. Tretja steza - Strojarska steza, je bila opuščena leta 1924 s preureditvijo Strelbove hiše št. 28. Ohranjeni motiv "Ajdovega zrna" - strnjene trikotniško komponirane skupine hiš z osnovnico ob Trubarjevi cesti, katerega stranici predstavljata Ulica Moše Pijade in Prečna ulica - je zlasti značilen pričevalc srednjeveškega izvora tega predela. Posebno vrednost predstavljajo stavbe ob Trubarjevi cesti, ki zvesto odsevajo prvotno disponiranost in spadajo med najbolj